

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Sosiaalipedagogiikka osaksi tukisuhdetoimintaa

Sosiaalipedagogiikan päivät

15.3.2024

Tiina Lehto-Lundén, VTT, Jyväskylän yliopisto/Metropolia AMK

Johanna Kiili, dosentti YTT, Jyväskylän yliopisto

Anu-Riina Svenlin, YTT, Jyväskylän yliopisto

Lapsen tukena – tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä (LATU) -tutkimushanke

- LATU-tutkimushankkeessa tarkasteltiin kahta tyypillistä lapsi- ja perhesosiaalityön tukimuotoa, tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa.
- Hankkeessa tuotettiin valtakunnallista perustietoa tukitoimista, tutkittiin tukisuhteiden laatua lasten kanssa sekä kehitettiin ja tutkittiin tukitoimien koettuja vaikutuksia lapsi- ja perhesosiaalityön ammattilaisten, lasten ja nuorten sekä tukihenkilöiden ja tukiperheiden kanssa.
 - Osahankkeet:
 - I. Valtakunnallinen ammattilaisille suunnattu kysely (esim. Kannasoja ym. 2022)*
 - II. Tukisuhteiden laadun ja koettujen vaikutusten tutkiminen (esim. Moilanen ym. 2023)*
- STM:n rahoittama Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyö vuosina 2021–2022.
- Hankkeessa tuotettu materiaali ammattilaisille: [Lapsen tukena - tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä \(LATU\) | Jyväskylän yliopisto \(jyu.fi\)](#)

Tukisuhdetoiminnan tutkimusperustainen kehittäminen

- Esitys pohjautuu alkuvaiheessa olevaan artikkelikäsitelmään, jossa tarkastellaan tukisuhdetoimintaa (tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta) sosiaalipedagogisesta kontekstista käsin.
- Suomalaisessa sosiaalityön koulutuksessa ja tutkimuksessa sosiaalipedagogiikka ei ole juuri saanut jalansijaa, vaikka tieteenaloilla on monia yhtymäkohtia.
- Artikkelissa analysoidaan LATU-hankkeen aikana kerättyjä laadullisia aineistoja
 - Valtakunnallisen kyselyn avoimet kysymykset liittyen esim. tukisuhteen tavoitteisiin (N=105)
 - Tukisuhdetoiminnan seurantatapaamisten havainnointit (19 havainnointia)
 - Tukisuhdetyötä tekevien ammattilaisten haastattelut (9 haastattelua)

Sosiaalipedagogiikka osaksi tukisuhdetoimintaa?

Minkälaisia yhtymäkohtia tukihenkilö ja -perhe toiminnoissa on sosiaalipedagogiikkaan?

Voisiko sosiaalipedagogiikka tarjota teoreettisen viitekehyksen suomalaiselle tukisuhdetoiminnalle?

Tukihenkilötoiminta ja Tukiperhetoiminta = Tukisuhdetoiminta

- Tukisuhdetoimintaa on hyvinvointialueilla sosiaalialan ammattilaisten koordinoima palvelu, jota toteuttavat vapaaehtoiset, koulutetut aikuiset.
 - Vuonna 2015 voimaan tullessa sosiaalihuoltolaissa tukihenkilöt ja tukiperheet määriteltiin yleisiksi perhepalveluiksi lastensuojelupalvelujen ohella.
 - Palvelun tarjoamisen lähtökohtana on sosiaalihuollon tuen tarpeen arviointi.
- Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan laajana tavoitteena on lapsen hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen sekä perheen sosiaalisen verkoston vahvistaminen.
 - Ydin on lapsen tai nuoren ja vapaaehtoistyön pohjalta toimivan aikuisen / perheen välille syntyvässä **vuorovaikutussuhteessa**.
- **Tukihenkilötoiminta:** lapsi/nuori tapaa tukihenkilöä 1-4 kertaa kuukaudessa muutaman tunnin ajan
- **Tukiperhetoiminta:** lapsi/nuori viettää noin 1 vkl / kuukaudessa tukiperheessä

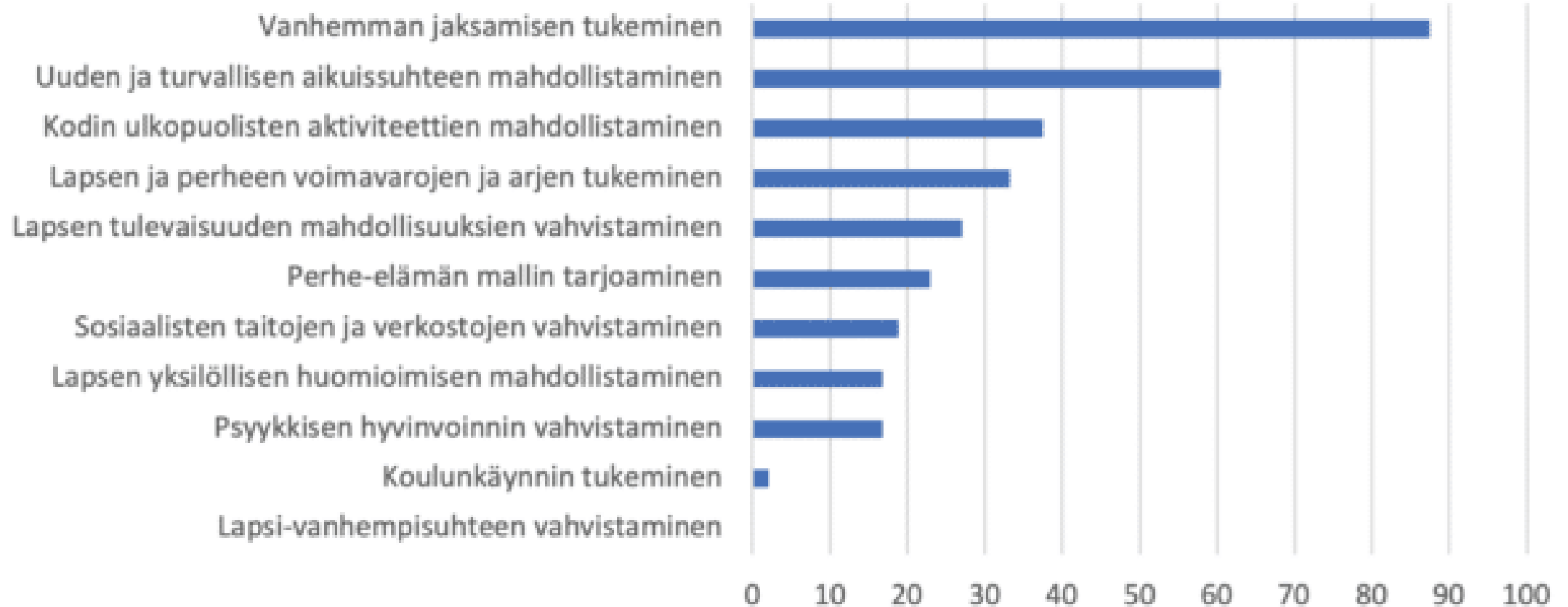

Tukihenkilötoiminnan yleisimmät tavoitteet

Tukiperhetoiminnan yleisimmät tavoitteet

Suhdeperustainen tukisuhdetoiminta

- Tukisuhdetoiminnan lähtökohta on sukupolvien välisissä suhteissa, jota toteuttavat **vapaaehtoiset koulutetut aikuiset vrt. ammatillinen tukihlö/tukiperhe.**
 - Vapaaehtoisen "tavallisuus" ennaltaehkäisemässä ja tukemassa.
- Tukitoimet perustuvat ymmärrykseen, että lapsen ja tukihenkilön tai -perheen välinen **suhde on avainelementti, joka tarjoaa lapsille ja heidän vanhemmilleen sosiaalisia resursseja.**
- Uuden aikuisen tai aikuisten toivotaan tarjoavan lapselle **turvallisen ja luotettavan ihmissuhteen ja virikkeitä erilaisissa ympäristöissä.**
- **Ammattilaiset arvioivat tukisuhdetoiminnalla olevan runsaasti vaikutuksia lapseen (Kannasoja ym. 2022)**
 - saa turvallisia aikuissuhteita
 - itsetunto vahvistuu
 - rohkaistuu puhumaan omista asioistaan
 - oppii käytännön taitoja

Suhdeperustainen sosiaalipedagogiikka

- Toimintaa toteuttavat koulutetut ammattipedagogit: head, hands ja heart.
- Aikuisten ja lasten väliset suhteet pyrkivät **sosiaalipedagogiikassa tasa-arvoisuuteen ja niitä pyritään mahdollistamaan dialogisuudella** (esim. Petrie ym. 2006).
- Sosiaalipedagogiikka **korostaa ihmissuhteissa arkea, joka ei ole vain dialogia, puhumista ja kuuntelemista, vaan myös toimintaa ja tekemistä** (Boddy 2011).
- Sosiaalisen työtteen ominaispiirteet (Nivala & Ryyänen 2019)
 - Dialogisuus, toimijuus, yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja luovuus, teoria ja käytäntö, yksilö, yhteisö ja yhteiskunta.
- Sosiaalinen kasvatustyö (Freire)

Lapsi keskiössä

Tukisuhdetoiminta

- Tukihenkilö lapsen palveluna.
- Tukiperhe koko perheen palveluna, jossa lapsi liikkuu kahden kodin välillä.
- Tukisuhdetoiminta määrittyy aikuisvetoiseksi, mutta lapsi on toiminnan keskiössä.
- Tukiperhetoiminnassa painottuvat lapsen näkökulmasta (Svenlin & Lehto-Lundén 2023):
 - Toiminta / aktiviteetit
 - Konteksti ja suhde paikkaan
 - Monenlaiset suhteet

Sosiaalipedagogiikka

- Keskitytään lapseen kokonaisuutena ja tuetaan lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.
- Suhteeseen lapsen/nuoren kanssa tulee panostaa ja ymmärtää, että he jakavat saman elämäntilan (life space) eivätkä ole olemassa erillisillä hierarkkisilla tasoilla.
- Jatkuva reflektointi (Boddy 2011; Boddy ym. 2006; Petrie ym. 2006.)

Keskustelua

- Miltä tukisuhdetoiminnan tarkastelu sosiaalipedagogisesta viitekehyksestä käsin kuulostaa?
- Onko esimerkkejä, että sosiaalipedagogista viitekehystä olisi testattu johonkin toiseen lapsi- ja perhepalveluun?
 - Petrie, P. (2007). Foster Care: A Role for Social Pedagogy? *Adoption & Fostering*, 31(1), 73-80. <https://doi.org/10.1177/030857590703100111>
 - De Visscher, S. and Bouverne-De Bie, M. (2008), Children's Presence in the Neighbourhood: A Social-Pedagogical Perspective. *Children & Society*, 22: 470-481. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2007.00130.x>

- Boddy, J. (2011). The Supportive Relationship in 'Public Care': The Relevance of Social Pedagogy. In *Social Pedagogy and Working with Children and Young People: Where Care and Education Meet*. Ed. C. Cameron and P. Moss (ED), 105-123.
- Boddy, J., Cameron, C., & Petrie, P. (2005). The professional care worker: the social pedagogue in northern europe. Teoksessa *Janet Boddy, Claire Cameron, Peter Moss (toim.) Care work. Present and future*. London: Routledge.
- Brännström, L., Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2015). Effectiveness of Sweden's contact family/person program for older children. *Research on Social Work Practice*, 25(2), 190–200. <https://doi.org/10.1177/1049731514524446>
- De Wit, D. J., DuBois, D. L., Erdem, G., Larose, S. & Lipman, E. L. (2020). Predictors of mentoring relationship quality: Investigation from the perspectives of youth and parent participants in Big Brothers Big Sisters of Canada one-to-one mentoring programs. *Journal of Community Psychology*, 48(2), 192–208. <https://doi.org/10.1002/jcop.22244>
- Franséhn, M. (2015). Laypersons or professionals? Ambivalence about voluntary contact persons in social services in Sweden. *Nordic Social Work Research*, 6(2), 102–113. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2015.1117984>
- Kannasoja, S., Svenlin, A.-R., Lehto-Lundén, T., Moilanen, J., & Kiili, J. (2022). Tukihenkilö- ja tukiperheteroiminnan tarvetta ilmentävät kuormitustekijät ja toiminnalle asetetut tavoitteet. *Kasvun tuki*, 2(2), 29-39. <https://kasvuntuki.fi/aikakauslehti/julkaisut/kasvun-tuki-aikakauslehti-22022/kannasoja/>
- Moilanen, J., Lehto-Lundén, T., Jägervi, L., Kiili, J., Svensson, K., & Svenlin, A.-R. (2023). Being, Becoming and Belonging in Constructing Children's Lived Citizenship with Contact Persons and Contact Families. *Barn*, 41(2-3), 74-89. <https://doi.org/10.23865/barn.v41.5777>
- Nivala, E. & Ryyänen, S. (2019). Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.
- Petrie, P., Boddy, J., Cameron, C., Wigfall, V. & Simon, A. (2006) *Working with Children in Care: European Perspectives*. Buckingham: Open University Press.
- Spencer, R., Gowdy, G., Drew, A. L., McCormack, M. J. & Keller, T. E. (2020). It Takes a Village to Break Up a Match: A Systemic Analysis of Formal Youth Mentoring Relationship Endings. *Child & Youth Care Forum*, (49), 97–120. <https://doi.org/10.1007/s10566-019-09520-w>
- Svenlin, A.-R., & Lehto-Lundén, T. (2023). Respite care from the child's perspective : The Support Family Intervention in Finland. *Adoption and Fostering*, 47(2), 138-156. <https://doi.org/10.1177/03085759231176566>